

"A MAI ISKOLARENDSZER EMBER- ÉS TEHETSÉGELLENES" – AVAGY MIÉRT IS CSŐD A MAGYAR KÖZOKTATÁS?

Az oktatásról, mint egy adott dologról, a legtöbb embernek valami nagyon fontos, nélkülözhetetlen dolog jut eszébe. A kérdés az, hogy mégis miért van az, hogy az emberek ezt tudják, mégis egyre többen háborodnak fel a közoktatás módszerein?

/A cikk a szerzője saját, szubjektív véleményét tartalmazza!/

JELES TANULÓ ≠ OKOS GYEREK?

Elméletileg az általános iskolák feladata az élethez alapvető tudás átadása lenne, valahogy ez mégsem érződik mindig... Gondolok én itt arra, hogy hiába tudok rengeteg dolgot Mezopotámia fejlődéséről, vagy Arany János életéről, ha nem tanultam meg bánni a pénzzel, nem tanítottak meg számlát befizetni, stb.... Akármilyen fontos a lexikális tudás, nem garantált, hogy egy mindenképp jeles tanuló sikeresebb lesz az életben, mint egy az iskolán átbukdácsolt, de remek üzleti érzékkel megáldott gyerek. Példának leggyakrabban Bill Gateset, a Microsoft alapítóját hozzák fel, akinek a mai napig nincsen érettségije, mégis a világ 2. leggazdagabb embere a maga kb. 103 milliárd dolláros vagyonával.

1. ábra: Bill Gates, a Microsoft alapítója

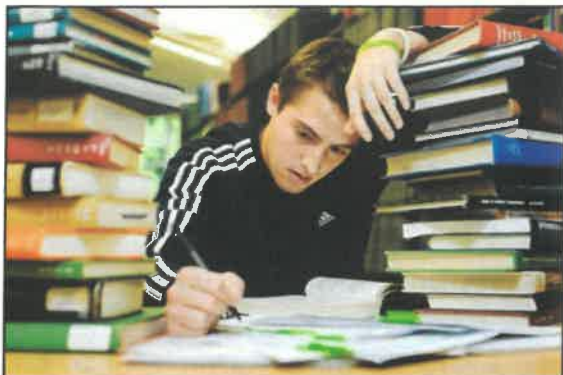
ALJAS NYOLCAS

Még egy nagy felháborodást keltő dolog az iskolákban: az óraszám. Igaz, nekünk „csak” legfeljebb hét óránk van naponta (plusz testnevelés, ének- és egyéb szakkörök nélkül), ez a szám általános iskola végére sem

volt kevesebb. Később ez még tovább fog növekedni, más iskolákban pedig általános dolognak számít a napi nyolc tanóra is. Ez már csak azért is érdekes, mert egy átlagos felnőtt műszak ugyanilyen hosszú (SŐT!). Tovább fokozza a dolgokat, hogy az iskolapadban ülőktől elvárják a folyamatos figyelmet, míg a dolgozó felnőtt emberektől nem minden esetben. A napi órák száma szerintem egyértelműen túl nagy, akár a diákok, akár a tanárok helyzetéből nézzük. Egyik félnek ugyebár meg kell csinálni egy (általában) szép adag házit, míg a másik félnek is kell valamilyen szinten készülnie a holnapra, legyen ez a tananyag átfutása vagy a dolgozatok javítása.

ISKOLA, MINT STRESSZFORRÁS

Nyilvánvalóan a rengeteg órával rengeteg dolgozat, felelet és számonkérés is jár. Egyes napokon a diákra akár három vagy több dolgozat is várhat és mindegyikre készülni nem egy könnyű feladat. Több pszichológus is egyetért azzal a ténnyel, hogy egyes gyerekekből a non-stop megfelelési vágy könnyen válhat ki szorongást, irritációt, ingerlékenységet vagy akár depressziót is. Többen ezt még azzal próbálják magyarázni, hogy egy szigorúbb tanár esetében a gyermek úgy fogja fel a mindennapokat, hogy lényegében két főnöknek kell megfelelni: a szülőnek, és a tanárnak. Főleg ebből eredeztethető az is, hogy kutatások szerint a legtöbb gyerek hosszú távon jobban figyel egy közvetlen, barátságos tanárra, mint egy, az osztályt terrorban tartó pedagógusra.

2. ábra: Az iskola könnyedén válhat stresszforrássá

ÉSZAKON MÁS A HELYZET

Itt lenne érdemes pár szót ejteni a finn oktatásrendszeréről. A tanárok itt a következőket vallják: „Az emberek vagy az életre, vagy az iskolára készülnek. Ők az életet választják.” Ez annyit tesz, hogy a finnknél nincsenek vizsgák; a diákok egyetlen egy központi tesztet töltenek ki 16 évesen, amikor befejezik a középiskolát. Az ide járó tanulók továbbá kevesebb leckével kell, hogy szenvedjenek délutánonként, mivel „a gyerekeknek délután pihenniük, játszaniuk kell, esetleg a családjukkal tölteni az időt”. A finn oktatás még egy fontos része, hogy ingyenes. Teljesen. Ebbe beletartozik az étkezés, a felszerelés és az osztálykirándulások árai is, sőt, ha a diák 2 kilométernél messzebről jár be, iskolabusz áll a rendelkezésükre, amit (meglepő, de szintén) az állam fizet. Az ország évi költségvetésének 12,2%-át költi az oktatásra! Viszont a legjobbnak hangzó dolog számomra, amit a finn oktatási rendszer ígér: a jegyet csak a tanulónak árulják el. Ez egy nagyon apró dolognak hangozhat elsőre, egyeseknél viszont ez is nagy szerepet játszik az iskolától való félelem kialakulásában.

3. ábra: Finn tanóra

JÓ TANÁR, ROSSZ TANÁR

Mint már előbb említettem, a gyerekek általában jobban figyelnek egy kedvesebb, barátságosabb tanárra. Ez a tanár-diák kapocs azért is lenne fontos, mert egyrészt a diákoknak fontos, hogy ne az idegesség, szorongás és félelem társaságában lépjenek be az órára, hanem arra gondoljanak úgy, mint egyféle „baráti összejövetel”, ahol éppen a tanagyagról beszélgetnek. Másrészt pedig a már említett figyelem, elvégre mindenki szívesebben figyel egy kedves ismerősére, mint egy általa nem kedvelt személyre.

TEHETSÉGGONDOZÁS

Egyes pszichológusok szerint a legtöbb tehetséges gyerek nem kitűnő mindenből, sokkal inkább 1-2 tantárgyból kiemelkedően jól teljesít, a többin pedig átbukdácsol. De mit is takar ez a „kiemelkedően jó” jelző. Jobb esetben a tanárok ejtenek pár jó szót az adott gyerekről egymás közt, és kb. ennyi. Az ilyen diákok csak ritkán részesülnek az iskola által egy amolyan „tehetséggondozásban”, bár szerintem ez egy elég fontos dolog lenne. Ha egy diákról egyértelműen látható, hogy tehetséges egy adott témában, szerintem alapvető dolog lenne ezzel foglalkozni. Ellenkező esetben a tanuló szépen lassan érdeklődését veszti a téma iránt, inentől pedig gondolom, nem kell ecsetelnem, mi is fog történni.

„Úgy érzem, hogy az iskolákban nem a megfelelő módon zajlik a tanítás. Valaki a nyelvtant szereti, valaki a matematikát. Egyesek a zenéért vannak oda. Különböző emberek, különböző érdeklődési körök. Több értelme lenne a tananyagot a diákokhoz igazítani, hogy a tehetségük ne vesszen el.”

– Elon Musk

„AZ ISKOLÁK HASZONTALANOK!”

Ha már egyszer szóba került Elon Musk, nem szabad elmenni az ő iskolákról alkotott képe mellett sem. A SpaceX és a Tesla tulajdonosa, napjaink egyik legsikeresebb embere ugyanis többször kifejtette a véleményét az iskolákról. Többször mondta, hogy az iskolák általánosan elterjedt formája „haszontalan”. Szerinte a megfelelő út a gyerekek tehetségéhez és érdeklődési köréhez igazított tanterv lenne. Musk nem tartja alapvető feltételnek az érettségit, vállalataihoz a dolgozókat sem ez

alapján választja ki; egyszerűen csak leül velük pár percet beszélgetni.

„Ha valakinek van valami magas iskolai végzettsége, az egy jel arra, hogy az adott illető egy intelligens ember, de nem a feltétele! Ha például vesszük Bill Gateset, Larry Ellist vagy Steve Jobsot, nekik sincs diplomájuk, de ha lenne esélye az embernek alkalmazni őket, nem lenne rossz döntés...”

Érdeemes hozzátenni továbbá, hogy a milliárdos üzletember alapított már egy saját iskolát **Ad Astra** névvel. Itt a gyerekek elsősorban azt tanulnak, ami érdekli őket, továbbá a problémamegoldó készségük fejlesztése a cél.

(N.-S. Zs.)

4. ábra: Elon Musk, korunk egyik legsikeresebb embere

WALDORFI ISKOLÁK

Ismét egy érdekes megoldás. Az efféle iskolák célja egyszerű. Személyiség- és képességfejlesztés, az intellektuális tudás átadása a céljuk. A szabad kreatív gondolkodás épp úgy a fő céljaik közé tartozik, mint a gyerekek praktikus és gyakorlati készségének fejlesztése. A pedagógiai megközelítése Rudolf Steiner oktatási filozófiáján alapul. A testi és lelki adottságok fejlesztésére egyaránt nagy hangsúlyt fektet, így az oktatási rendszerében „a szív, a kéz és a fej” egyidejű nevelése jelenik meg.

(Sz. Á.)

VÉGSZÓ

Jó dolog a lexikális tudás, de úgy érzem, aránytalanul sok felesleges dolgot kell elsajátítanunk az iskolai tanulmányink alatt, miközben az élethez alapvető dolgok háttérbe szorulnak, esetleg teljesen elmaradnak. Ahogyan a minket körülvevő világ folyamatosan próbálja tartani a tempót a korral, úgy toporog egy helyben a közoktatás, és sajnos nem érződik az, hogy akárhogy is változtatni akarnának rajta, pedig szerintem ráférne. Legyen az egy kisebb átalakítás (pl.: kötelező olvasmányok újragondolása), vagy akár egy teljes vérfrissítés, egy újragondolt tanterv vagy egy vadonatúj alapokra helyezett oktatási rendszer. Amíg a diák tudja, hogy a tananyag nagy részét nem fogja soha felhasználni, addig nehéz tőle elvárni, hogy széles mosollyal az arcán lépjen be a tanterembe!

(N.-S. Zs.)

